

DE ENE BRAAM IS DE ANDERE NIET

De biodiversiteit in Nederland is veel groter dan gedacht. Als je tenminste alle 191 verschillende bramen als aparte soort telt. En daar is alle reden toe, vindt batoloog – bramenkenner – Rense Haveman. Dinsdag 4 april promoveerde hij op zijn proefschrift *Concealed diversity*.

De meeste bramen zijn apomict. Dat wil zeggen dat ze zich via zaad, maar zonder bevruchting voortplanten. ‘Alleen de erfelijke informatie van de moeder wordt doorgegeven. De dochters zijn dus klonen’, legt Haveman uit. Onder biologen wordt veel gediscussieerd over de vraag of apomicten wel afzonderlijke soorten zijn. Dat heeft ook te maken met hun soms kleine verspreidingsgebied.

Haveman heeft er een duidelijke mening over. ‘Een sluitende definitie van een soort kun je niet geven. Er zijn altijd mitsen en maren en uitzonderingen. Het enige wat je kunt doen, is evidentie opbouwen dat het echt om verschillende evolutionaire lijnen gaat. Bijvoorbeeld dat ze morfologisch verschillend zijn, een verschillende ecologie hebben, genetisch verschillen en eigen arealen hebben.’ Voor apomictische bramen wijst alle beschikbare informatie er volgens Haveman op dat je van soorten kunt spreken.

En dat is belangrijk. Erkenning van soorten betekent dat ze meer aandacht krijgen in beheer en beleid. Haveman: ‘Ik ken een bramensoort die alleen in de buurt van Winterswijk voorkomt. Het is bijzonder dat lokaal zo’n landschap vol zit met die soort. Hoe komt dat? Waarom is-ie opgesloten in dat landschap? Maar officieel bestaat die braam niet. Dat is raar.’

Volgens de inventarisatie van Haveman en zijn collega’s telt Nederland 191 verschillende soorten. En dan gaat het niet om kleine verschillen voor de fijnproevers. ‘De kleur verschilt enorm, de grootte van de stekels, de bladvorm en de groeiwijze van de bladeren. Sommige bra-

Volgens Rense Haveman zijn er veel meer verschillende bramensoorten dan we tot nu toe onderscheiden.

men groeien kaarsrecht omhoog, andere maken bogen of kruipen.’ Haveman bracht die verscheidenheid de afgelopen negen jaar in kaart en achterhaalde het onderliggende patroon. De bramensoorten zijn volgens hem terug te voeren op zes oerlijnen die deels zijn uitgestorven. Ook ontdekte hij dat er veel meer typen braamstruwelen zijn, groepen planten die in combinatie

met elkaar voorkomen, dan de vijf officieel beschreven associaties.

Haveman wil meer aandacht voor de verscheidenheid aan bramen. ‘Het gaat hier om de eigenheid van het landschap en de regio. Daar moeten we trots op zijn. Dat begint met erkenning als soort, opname in de overzichten van biodiversiteit en een plek op de Rode Lijst.’ **IRK**